

Барабаш Людмила

к.е.н, с.н.с., завідувач відділу

Фризюк Людмила

старший науковий співробітник

Інститут садівництва НААН

м. Київ

ОБҐРУНТУВАННЯ НОРМАТИВІВ ІНВЕСТИЦІЙ НА СТВОРЕННЯ ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ НАСАДЖЕНЬ

Уповільнення інвестиційного та інноваційного процесів стало однією з головних причин, які стримують реформування та знижують ефективність функціонування промислового садівництва. Необхідність подальшого розвитку плодоягідного виробництва на інноваційній основі зумовлює потребу в нарощуванні обсягів інвестиційних ресурсів, поліпшенні структури їх джерел та оптимізації рівня фінансування галузі. Обґрунтування нормативів є важливим елементом формування інвестицій у розвиток плодівництва та підвищення їх економічної ефективності.

Економічні нормативи – абсолютні та відносні величини, які застосовуються для регулювання економічних відносин у суспільстві і виражають загальні вимоги до затрат і результатів виробництва, їх обміну, розподілу та споживання. Вони є розрахунковими величинами затрат робочого часу, матеріальних, людських і фінансових ресурсів і визначаються в натурально–речовій та вартісній формах. Економічні нормативи повинні відображати найновіші досягнення науки і техніки, методи і форми управління, організації виробництва і праці, передовий досвід, тому їх треба систематично переглядати [1].

У створенні сучасних плодових і ягідних насаджень та ефективному їх використанні винятково важлива роль відводиться науковому обґрунтуванню нормативів інвестицій на їх закладання і догляд до вступу у плодоношення.

Створення промислових садів інтенсивного типу з підвищеною щільністю садіння та більш коротким строком їх вирощування збільшує розмір капітальних інвестицій в розрахунку на 1 га, але значно підвищує продуктивність саду. В зв'язку з цим ускладнюється питання нормування інвестицій у багаторічні насадження. Нормативи повинні бути диференційовані не тільки зонально, але й з урахуванням типу насаджень. При цьому вирішальне значення має ефективна механізація всіх робіт по створенню саду, включаючи підготовку території, оранку, внесення добрив, садіння дерев, полив тощо. Інтенсифікація процесу вирощування вимагає збільшення щорічних капітальних інвестицій, але обумовлене нею підвищення продуктивності насаджень у поєднанні з механізацією робіт по догляду за молодими садами містить значні можливості зниження фондоемності в розрахунку на одиницю майбутньої продукції. В зв'язку з цим необхідний досить обґрунтований підхід до встановлення нормативів, які повинні бути не лише технологічно прогресивними, а й націленими на підвищення ефективності вкладень.

Для визначення обсягів капітальних інвестицій на розвиток садівництва при розширенні та реконструкції площ плодових і ягідних насаджень науково–дослідними установами розробляються нормативи інвестицій на створення нових садів і ягідників. На

основі цих нормативів, а також відповідної проектно-кошторисної документації для кожного конкретного господарства розраховуються необхідні обсяги капітальних витрат на відтворення площ багаторічних насаджень, тобто нормативна балансова вартість плодових і ягідних насаджень, як основних засобів виробництва [2].

Важливою складовою частиною та вихідною базою для розробки системи нормативів є типові технологічні карти по вирощуванню багаторічних насаджень. Вони визначають технологічні прийоми виробництва, склад і потребу в технічних засобах і робочій силі, обсяг необхідних витрат праці. В сучасних умовах у плодівництві України розповсюджені різні типи інтенсивних плодових насаджень. Тому типові технологічні карти і нормативи витрат праці та коштів були розроблені для яблуні і груші на середньорослих підщепах з округлою (звичайною) та площинною формами крони. Такі ж форми крони прийнятні і для садів на напівкарликових підщепах. Для насаджень на карликових підщепах типові технологічні карти розроблені для дерев з площинною формою крони та передбачають використання шпалери (шпалерно-карликовий сад). Типові технологічні карти і нормативи капітальних інвестицій на створення насаджень зерняткових культур розраховані із застосуванням чинних норм виробітку і рекомендацій по закладанню і догляду за молодими багаторічними садами (табл.1).

Таблиця 1

Нормативи капітальних інвестицій на закладання та догляд за плодовими та ягідними насадженнями до вступу їх у товарне плодоношення, 2015–2016 рр.

Культура	Схема садіння, м	Період до вступу в товарне плодоношення, роки	Витрати на створення 1 га насаджень, тис. грн.					
			всього	в т.ч.				
				закладання		спо-руджен-ня шпалери	догляд до вступу у плодоношення	
				всьо-го	в т.ч. вартість саджанців		за весь період	в т.ч. з розрахунку на рік
Зерняткові								
Яблуня, груша	5×3	4	143,1	45,1	13,3	–	98	24,5
	4×2,5	4	201,9	58,6	20,0	38,9	104,4	26,1
	4×2	3	191,8	68,6	25,0	38,9	84,3	28,1
	4×1,5	3	242,9	98,8	40,0	48,7	95,4	31,8
Кісточкові								
Вишня	6×4	4	122,3	40,3	9,6	–	82	20,5
Слива	6×4	5	137,8	40,3	9,6	–	97,5	19,5
Черешня	6×4	5	140,8	41,3	10,4	–	99,5	19,9
Абрикос	6×4	5	137,8	40,3	9,6	–	97,5	19,5
Персик	5×3	4	136,3	51,1	16,7	–	85,2	21,3
Ягідники								
Суниця	0,8×0,2	1	152	120,3	62,5	–	31,7	37,1
Малина	3×0,5	2	135,6	99	53,3	–	36,6	21,4
Смородина	3×0,5	3	113,7	70,8	33,3	–	42,9	16,7
Аґрус	3×0,5	3	174,5	113	66,7	–	61,5	23,9
Витрати на будівництво систем краплинного зрошування становлять 30–35 тис. грн./га								

Нормативи інвестицій на створення плодових і ягідних насаджень розробляються на основі прогресивних технологій з урахуванням максимального рівня механізації комплексу робіт протягом всього інвестиційного періоду і поділяються залежно від видів робіт на: передсадивний обробіток ґрунту; закладання саду; догляд за молодими насадженнями окремо по кожному року вегетації до вступу їх у товарне плодоношення. Окрім витрат безпосередньо на закладання і догляд за молодими садами враховуються витрати на формування виробничої інфраструктури, що пов'язана зі створенням промислових насаджень – зрошувальної системи, міжквартальних доріг в саду, пункту хімізації для внесення добрив і приготування робочого розчину отрутохімікатів і гербіцидів, огорожі та ін. Витрати на промислове будівництво визначаються згідно з чинними нормативами.

Нормативи витрат на закладання та вирощування плодових насаджень розробляються для зрошуваних і незрошуваних насаджень, диференціюються в розрізі культур, за схемами розміщення дерев, способами формування крони, типами підщеп.

Таким чином, використання науково обґрунтованої бази нормативів на закладання і догляд за садами та ягідниками є однією з необхідних умов для визначення обсягів інвестицій у плодоягідне виробництво.

Список використаних джерел

1. Економічний словник–довідник [Текст] / За ред. С.В.Мочерного. – Київ, 1995. – 368 с.
2. Економіка та організація промислового садівництва України [Текст] / [О.М. Шестопаля, В.А. Рудьєв, П.В. Кондратенко та ін.]; за ред. О.М. Шестопаля. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 334 с.

Бєлко Ігор
здобувач

Науковий керівник: д.е.н., професор Чикуркова А.Д.
Подільський державний аграрно–технічний університет
м. Кам'янець–Подільський

ГЕНЕЗИС ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК»

Поняття «розвиток», перш ніж увійти в термінологію сучасної економічної науки, пройшло тривалий шлях еволюції. Даному питанню в різні часи приділяли увагу багато вчених з різних галузей знань. Перші недосконалі спроби дослідити поняття «розвиток» зустрічаються ще в працях давньогрецьких філософів: Анаксимандра, Емпедокла, Демокріта, Арістотеля, Плотіна [1, с. 8–9]. У добу Середньовіччя поняття розвитку практично не досліджувалося через панування теологічного світогляду. Лише в працях Августина, Миколи Кузанського та Іоганна С. Еріугена це поняття досліджувалося в контексті переважно односпрямованого вектору історії, обґрунтованого з теологічних позицій [1, с. 9–10].